

što i kako

POVRAT NOVCA ZBOG CESIJE TIJEKOM BLOKADE RAČUNA

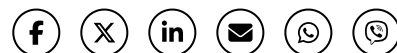
14. srpnja 2025.

foto

Lider

Ako ste primili uplatu po cesiji dok je dužnikov račun bio u blokadi, budite svjesni da ta sredstva gotovo sigurno spadaju u stečajnu masu

Pišu: **Ines Brozović i Mićo Ljubenko**

Tragom jedne presude Vrhovnog suda (VS) RH da cesionar treba vratiti naplaćenu cesiju jer je postupak pokrenut dok je cedent bio u blokadi, odvjetnici Mićo Ljubenko i Ines Brozović pišu što znači takva presuda za sve one vjerovnike koji kao cesionari potpišu ugovor o cesiji s tvrtkom koja se kao cedent našla u blokadi. Tom

prvostupanjsku presudu.

Odlukom VS odgovoreno je na pitanje treba li vjerovnik zaključiti da postoji nesposobnost za plaćanje ili barem provjeriti sposobnost za plaćanje dužnika kada mu isti kasni s plaćanjem, na primjer, kroz javno dostupan podatak putem FINA-e.

U srži gospodarskog prometa, pišu Brozović i Ljubenko, leži čitav niz pravnih poslova koji se svakodnevno obavljaju s visokim stupnjem predvidljivosti i rutine. Među njima, **cesija**, odnosno ustupanje potraživanja, predstavlja nezaobilazan alat za optimizaciju novčanih tokova i upravljanje obvezama. No, i najčešći mehanizmi nailaze na iznimne situacije koje testiraju granice pravnog sustava. Jedna takva situacija nastaje kada se cesija dogodi u trenutku blokade računa dužnika, čime se pokreće kompleksan sukob između načela ugovorne slobode i zaštite vjerovnika u ovršnom i stečajnom postupku.

Što kažu propisi

Hrvatski pravni sustav, kroz Zakon o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima (ZPONS) i Stečajni zakon (SZ), jasno definira prioritete i zabrane kada se tvrtka nađe u financijskim poteškoćama koje vode do blokade računa ili otvaranja stečaja. Svrha ovih propisa je trostruka: spriječiti favoriziranje pojedinih vjerovnika, osigurati jednakost vjerovnika i zaštititi stečajnu masu od neopravdanog smanjenja.

Kakva je praksa na tržištu

Međutim, unatoč strogim pravilima, u praksi se dešavaju situacije gdje se, uslijed nejasnoća, pogrešne primjene prava ili čak namjerne zlouporabe, sredstva koja su bila predmet cesije dok je račun dužnika bio u blokadi, ipak prenesu cesionaru. Kada takva sredstva, koja po sili zakona pripadaju stečajnoj masi i trebala bi biti dostupna svim vjerovnicima razmjerno njihovim potraživanjima, završe u rukama jednog vjerovnika, postavlja se pitanje njihovog **vraćanja**.

A što je stav sudske prakse

U sudskoj praksi rijetke su preinake preinaka onih pravnih poslova koji su česti i to zahtijeva duboku analizu interakcije između općeg ugovornog prava, ovršnog prava i specifičnih pravila stečaja.

Preinaka pravnog shvaćanja Visokog trgovačkog suda (dalje: VTS) jer se radi o vrlo čestom ugovoru u praksi (cesija), od strane Vrhovnog suda (dalje: VSRH) u ovakvim predmetima nije stoga samo korekcija. Ova preinaka ima značaj snažne potvrde

Tako VSRH u odluci Rev-1473/2024 povodom revizije izjavljene na presudu VTS PŽ-533/2022 zaključuje da u situaciji dugoročne poslovne suradnje stranaka kao i činjenicu da je jedna strana prestala ispunjavati svoje obveze uobičajenim načinom, odnosno izvršenjem neposrednih uplata na račun druge ugovorne strane, koje obveze je dotad uredno ispunjavala, te je potom predložila podmirenje obveze cesijom, označava postupanje koje nije u skladu s pažnjom dobrog gospodarstvenika (čl. 10. st. 1. ZOO).

Pažnja je dovedena u pitanje osobito kad pri takvim okolnostima slučaja nije provjerila financijsko stanje svog dužnika, odnosno njegovu mogućnost da ispunjava svoje dospjele novčane obveze, unatoč dostupnim podacima o blokadi računa poslovnih subjekata.

VSRH se ne slaže sa zaključkom VTS u odluci PŽ-533/2022 (koju je preinačio), a koji sud je zaključio da druga ugovorna strana u konkretnom slučaju nije bila dužna istraživati stanje podataka o blokadi računa, koji su dostupni u skladu s odredbama ZPONS. Pri tome je važno naglasiti kako je VTS preinačio odluku Trgovačkog suda u Zagrebu P-1450/2020 kojom se zauzeo stav upravo onako kako je to učinio VSRH u svojoj odluci Rev-1473/20204.

Kakva je uloga FINA-e

Naime, prema odredbi čl. 22. st. 2. ZPONS, Financijska agencija (dalje: Agencija) vodi Jedinostveni registar računa, a prema odredbi st. 1. tog članka Jedinostveni registar računa jest elektronička baza podataka koja sadrži račune poslovnih subjekata.

Prema odredbi čl. 23. st. 1. ZPONS javno su dostupni u Jedinostvenom registru računa podaci o blokadi gospodarstvenika, o čemu Agencija podnosiocu na temelju njegovog pisanog zahtjeva osigurati uvid.

Pravno shvaćanje Vrhovnog suda RH

Propust u traženju tih podataka svakako predstavlja teret na strani druge ugovorne strane (cesionara) jer je upravo na taj način isti propustio upotrijebiti dužnu pažnju koja se od njega zahtijeva.

'Stoga, u situaciji kada su podaci o blokadi računa trgovačkog društva u vrijeme sklapanja Ugovora o cesiji bili dostupni putem Jedinostvenog registra računa, pogrešan je zaključak drugostupanjskog suda da tuženik kao druga ugovorna

Glavna poruka presude Vrhovnog suda je jasna: **zaštita stečajne mase nije puka formalnost, već temeljno načelo hrvatskog pravnog poretka**. Kada se vaši poslovni partneri nađu u financijskim poteškoćama, pogotovo u blokadi, svaka transakcija, pa i ona prividno rutinska poput cesije, ulazi pod strogo povećalo. ZPONS i SZ ne ostavljaju prostor za *kreativna tumačenja*. Njihov je cilj osigurati **jednakost svih vjerovnika** i spriječiti bilo kakvo iscrpljivanje imovine dužnika na štetu ostalih.

Stoga, ako ste primili uplatu po cesiji dok je dužnikov račun bio u blokadi, budite svjesni da ta sredstva gotovo sigurno spadaju u stečajnu masu i bit će ih možda potrebno vratiti zbog pobijanja. Sudovi će kako nam to zorno prikazuje analizirana odluka u ovom članku, beskompromisno inzistirati na tome.

Klauzule ugovora koje su bez učinka

Nastavno gornjem stavu VSRH, može se naglasiti kako su pravno bez utjecaja tipične klauzule u ugovoru o cesiji gdje se navodi kako se „cesijom ne oštećuju vjerovnici“ ili da je „sklopljen u skladu sa ZOO-om“.

Pravo prvenstvenog namirenja u stečaju

Stečajni zakon što više daje pravo i pojedinačnim vjerovnicima da pobijaju pravne radnje stečajnog dužnika za svoj račun, te će na onom što se mora vratiti u stečajnu masu sukladno čl. 212. st.8. SZ-a imati pravo prvenstvenog namirenja.

Na kraju cesija u blokadi DA ili NE

Da, zato što je cesija zakonita dok nije poništena. Ako će biti poništena vjerovnik (cesionar-onaj tko je nešto primio) „vraća „, ali nema nikakve dodatne štete koja bi se od njega potraživala ili naplaćivala.

To je bolje nego uopće ne naplatiti od dužnika (cesusa) jer je naplata u stečaju 2,7 posto u prosjeku. To je postotak naplate pravnih osoba prema podacima Ministarstva financija RH iz imovine dužnika ne računajući onu imovinu i vjerovnike koji imaju hipoteku. Ipak, navedena sudska praksa VS-a ne utječe na pitanje prekršajne ili kaznene odgovornosti dužnika u blokadi.

#CESIJA #CEDENT #CESIONAR #STEČAJNI ZAKON

čitajte lider u digitalnom izdanju